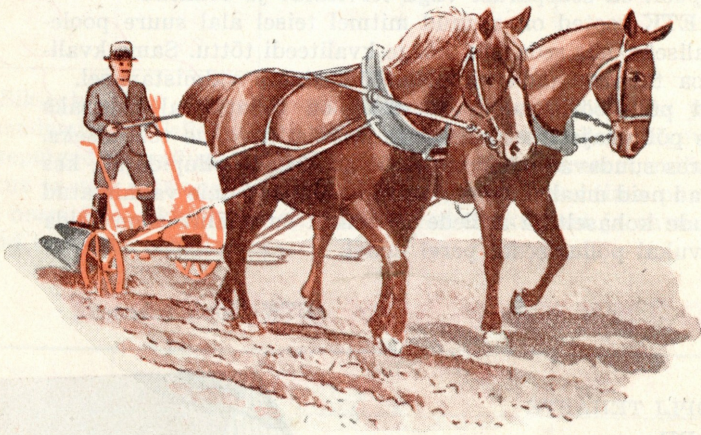

PÕLLUTÖÖ- MASINAD

*Müügil tarvitajate-
ja majandusühinguis.*

ETK peakont. r Tallinnas, Narva mnt. 27. Harukontorid: Tartus, Kuperjanovi 21.; Narvas, Posti 63 Abjas, Abja raudteejaama juures; Pärnus, Tallinna 8; Rakveres, Kauba 6; Valgas, Võru 6; Kuressaares, Veski 9; Viijandis, Tallinna 4

Põllumeestele

ajakohaseid põllutööriistu ja masinaid

ETK metallitehased on asutatud selleks, et põllupidajale valmistada otstarbekohaseid ja vastupidavaid põllutööriistu ning -masinaid.

Põllumeeste-tarbijate omatööstusena tegutsedes on ETK metallitehased teadlikud meie põllumajanduse vajadusis ja nõudeis. See võimaldab alaliselt läbi viia vajalikke täiendusi ja uuendusi. Iga heatahtlik ja asja üldistes huvides esitatud arvamus põllumeeste poolt on sellepärast väga tervitatav ja oodatud.

Kui ETK tooted on saanud mitmel teisel alal suure poolehoidu osaliseks, siis seda just kõrge kvaliteedi tõttu. Sama kvaliteetkaupa tahame anda ka põllutöömasinate valmistamisel.

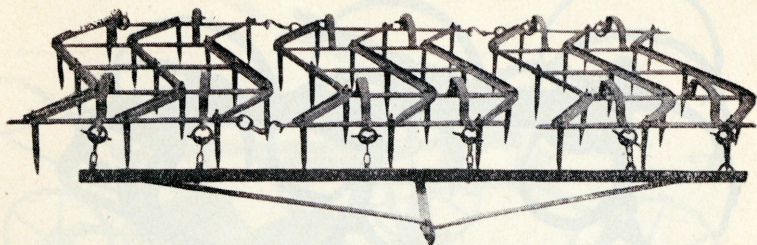
Head põllutööriistad ja -masinad on tänapäeval tähtsaks teguriks põllumajanduse tasuvuse ja võistlusvõime tõstmiseks. Sellejuures suudavad edukamalt töötada need põllupidajad, kes kasutavad neid maaharimise riistu ja masinaid, mis valmistatud meie olude kohaselt ja millede tootmisel on kaaluv sõna öelda meie arvukal põllumeeste perel endal.

ETK Kopli tehased.

ETK KOPLI TEHASTE
ESIVAADE

ETK SIK-SAK-ÄKKED

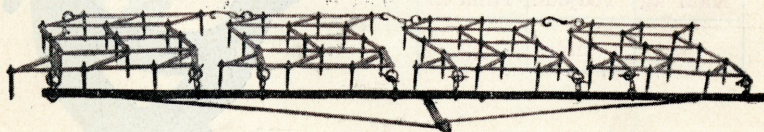
Märk	Kaal kg	Äkete arv	Töö laius sm	Hind kr.
A 1	18	1	80	13
A 2	43	2	160	27
A 3	60	3	240	38

Sik-sak äkked on mulla pealmise kihi peenendamiseks ja kohendamiseks. Selleks peab äkke ehitus olema küllalt tugev. Äkkepulgad on vastupidavad ja valmistatud heast terasest, mille ehitus vastab ratsionaliseerimise komisjoni poolt kehtima pandud normidele. Äkke raam on valmistatud nurkrauast ja varustatud tugevate veojalastega.

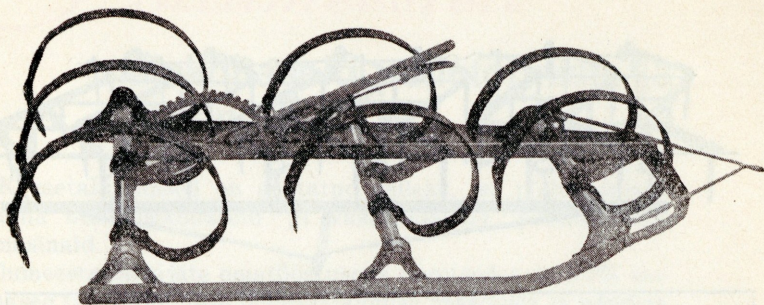
ETK SEEMENDAMISÄKKED

Märk	Kaal kg	Äkete arv	Töö laius sm	Hind kr.
A 1	41	4	300	30
A 2	52	5	370	38
A 3	63	6	450	45

Seemendamisäkkeid tarvitatakse kergeks mullakohendamiseks ja umbrohu hävitamiseks. Nende töötavad osad, pulgad, peavad olema vastupidavad paindumisele ja kuluvusele. Seejärel valmistatakse ETK äkete pulgad heast terasest. Nad ei lähe lahti ega anna keerata.

ETK VEDRUÄKKED

Märk	Kaal kg	Piide arv	Töö laius sm	Hind kr.
A 1	38	5	53	28
A 2	51	7	61	32
A 3	61	9	81	38

Vedruäke on kõige enam levinud põllutööriist Eestis. ETK vedruäkked valmistatakse valitud materjalist, millest võiks mainida: terasest jalased, tugevast nurkrauast raam, vastupidavad torud piide kinnitamiseks, taotavast malmist torude hoidjad, sügavusreguleerimis-hammassektor ja teised osad. Piid on parimast mangaan-vedruterasest.

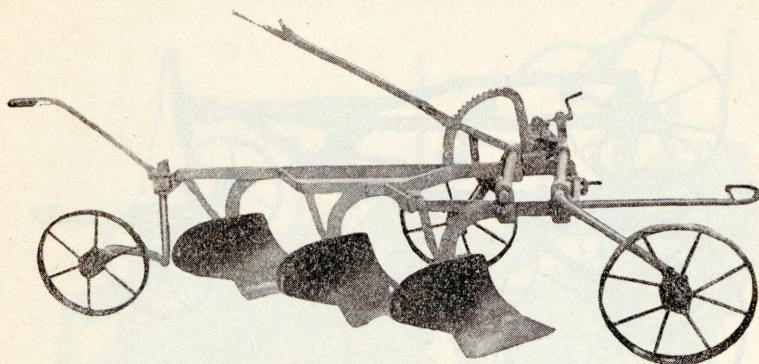
ETK ÖLELÕIKAJA

Ölelõikajad on mõeldud õlgede ja rohu lõikamiseks väiksemates majapidamistes. Sarnaseid lõikajaid oli varemadel aegadel rohkesti tarvitusel ja nende tööga oldi väga rahul. Töötamine hõlpus ja kerge.

Kaal kg	Tööjõud	Hind kr.
38	1 inim.	33

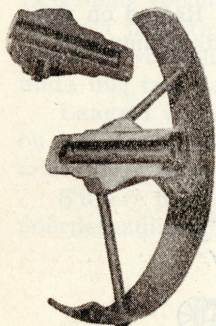
ETK SEEMENDUSADRAD

Märk	Kaal kg	Sahkade arv	Töö laius sm	Hind kr.
A 2	120	3	58	115

ETK seemendusadrad lasti müügile pärast põhjalikku katsetamist. Nad on tugevad, kuid kerged vedada, mis on saavutatud erilise raamiehitusega.

Pearaam on valmistatud heast terasest ja tähtsamais kohtades osalt elektriliselt kokku keevitatud. Raami need osad, mis adra vananedes ja kuludes tuleksid ümber vahetada, on kruvidega kinnitatud, et kulunud osade vahetamine oleks kergem. *Adrahõlmad ja -terad* on lihvitud ning valmistatud soomusterasest ETK eritellimisel Rud. Sack'i vabrikus. *Veorattad* on tugevad ja tolmukindla rummuga, nagu kõigil ETK poolt valmistatud põllutöömasinail.

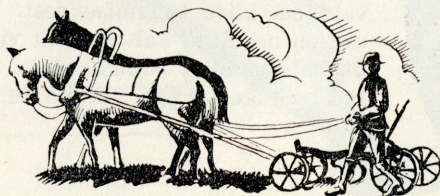
Juuresolev joonis näitab ETK kultivaatorite ja seemendamisatrade rataste ehitust. *Rattarummud* on tolmu- ja õlikindlad, mis teeb vedamise kergeks ja hoiab liikuvaid osi kiire kulumise eest. Ratta kodarad on needitud kahelt poolt vitsa külge ja üks ots valatud rummu sisse. Sellised rattad on tugevad ega purune kunagi.

ETK KULTIVAATORID

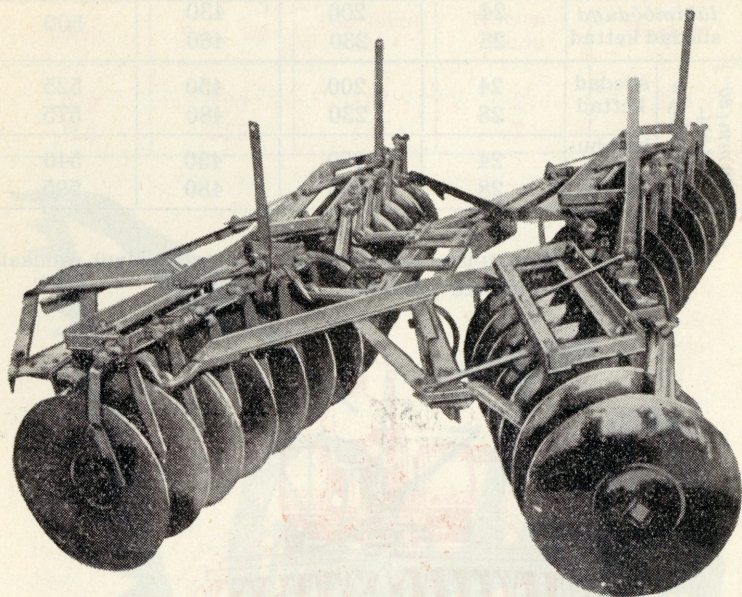

Märk	Kaal kg	Piide arv	Töö laius sm	Hind kr.
A 1	105	5	74	70
A 2	120	7	91	76
A 3	145	9	104	85

ETK kultivaatorid on ehitatud vastupidavast rauast ja terasest ning varustatud paremate RS piidega, kuna neid kasutatakse sügavaks mulla kohendamiseks. Võrrelge ETK kultivaatorite kaalu teiste kultivaatorite kaaluga, siis näete, et pea-aegu sama raha eest saate 20% rohkem kaupa. Rattad on needitud kodaratega ja tolmu- ning õlikindlate rattarummudega.

ETK TRAKTORRANDAALID

ETK randaalid on valmistatud ja kohandatud eesti oludele. Eriti sobivad uudismaade harimiseks. Tugev, otstarbekohane ja nurkrauast needitud raam ühes liivakottide paigutuskohaga. Kettaste löikenurk on seatav traktoriga automaatselt. Kõrge kvaliteediga originaalkettad, murdumatud ka raskemais tööoludes. Kettaid on võimalik puhastada töö ajal traktori juhiistmelt. Traktori vananedes ja selle veojõu vähenedes on võimalik kõrvaldada väliseid kettaid. Samuti võib toimida uue traktoriga, kui soovitakse suuremat töösügavust.

Laagrid valmistatakse heast, selleks eriti valitud puust, mis on imbutatud kõrge määrdevoimega vedelikuga. Kauase töötamise järgi kergesti ja odavalt uutega asendada.

Suur paenduvus pööramisele ka kõige väiksema pöörderaadiusega traktori juures.

		Ketaste arv	Töö laius sm	Kaal kg	Hind kr.
460 mm (18") läbimõõduga siledad kettad		24	200	430	500
		28	230	460	
510 mm (20") läbi-mõõduga	siledad kettad	24	200	450	525
		28	230	480	575
	hambulised kettad	24	200	450	540
		28	230	480	595

M ä r k u s : Hambuliste ketastega on varustatud ainult randaali tagumised patareid.

VÕRDLUSTABEL ROHUNIITJATE ÜLE

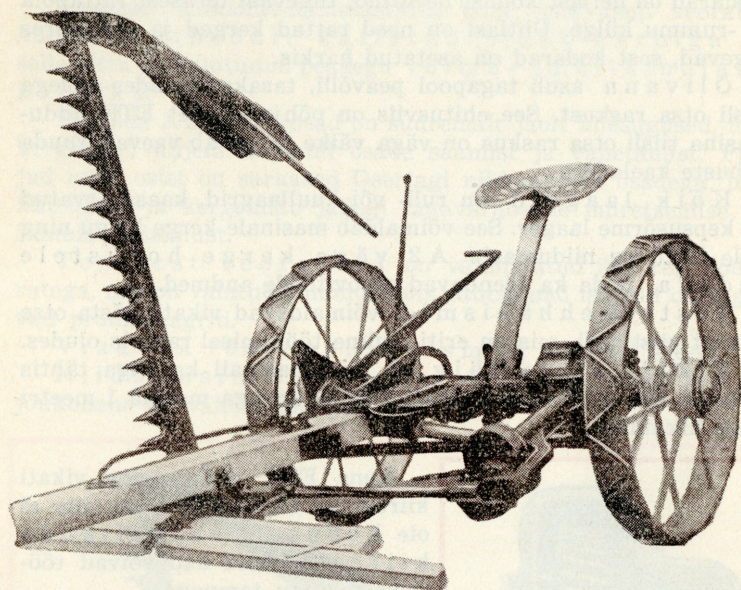
Koostatud Põllutöoministeeriumi poolt 1938. a. korraldatud proovitööde tulemuste andmetel.

Masina nimetus	Masina kaal kg	Vikati löökide arv 1 m kohta	Jõutarvitus vikati palgi tõstmiseks		Tiisli otsa surve kg	
			käsi-kangiga kg	jalg-kangiga kg	juhiga	ilma
1. ETK A2 õlivanniga, terasratastega . . .	320	23.30	44	20	11,2	21,7
2. Krull RN II	356	21.18	50	30	10,5	22,2
3. Aktiiv 3, õlivanniga .	365	22.82	31	21	16,4	25,8
4. Svecia, õlivanniga . .	357	21.72	43	28	10,8	22,4

Tabelist näeme, et *ETK A2* on kõige kergem masin, mille vikat töötab kiiremini, kui teistel masinatel ja selletõttu ei ummistu paksus heinas. Tõstekangide käsitlemine on kergem, samuti ka tiisli otsa surve, kui teistel masinatel.

ETK NIIDUMASINAD

Märk	Kaal kg	Töö laius sm	Hobuse-jõudu	Hind kr.
A 2	320	137	2	320
B 2	325	137	2	300

ETK valmistab kahesuguseid niidumasinaid:

1. tüüp A2 — õlivanniga ja
2. tüüp B2 — poolõlivanniga.

ÕLIVANNIGA NIIDUMASIN A2 on kergemaid omal alal. See on saavutatud materjalide otstarbekohase jaotamise ja asetamisega.

Oma kerguse juures on niidumasin A 2 ühtlasi vastupidav ja tugev, mida tõendavad kõik tema küllaltki tugevad osad.

Peavõll on tugevast eriterasest.

Kepsuvõll samuti parimast võlliterasest.

Pearaam on valatud sitkest malmist, mis on koostatud paljudest eri-malmiliikidest, meil kasutada oleva ameerika

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

retsepti järgi. Raami mõõdud on valitud otstarbekohaselt, nii et ta oleks küllalt tugev seal, kus on vaja vastupidavust.

Keps on valmistatud tugevast jalaka-puust. Kepsu mokad avanevad automaatselt — Deeringi patent.

Vikat on Deeringi originaal-terasest, mis tagab vastupidavuse ka raskemais tingimuses. Vikati sõrmed on valmistatud temper-malmist, mis on paindub, ega purune ka kivi vastu puutumisel.

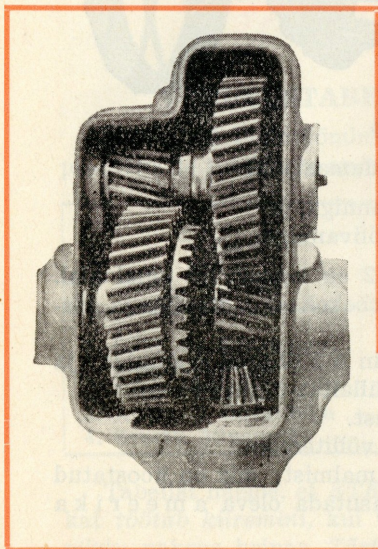
Veorattad on valmistatud terasest ETK plaanide järgi. Kodarad on neljast kohast needitud, tugevast terasest rattapöia ja -rummu külge. Ühtlasi on need rattad kerged ja sealjuures tugevad, sest kodarad on asetatud harkis.

Õlivann asub tagapool peavõlli, tasakaalustades sellega tiisli otsa raskust. See ehitusviis on põhjuseks, et ETK niidumasina tiisli otsa raskus on väga väike ja annab vaevalt tunda hobuste kaeladele.

Kõik laagrid on rull- või kuullaagrid, kaasa arvatud ka kepsusõrme laager. See võimaldab masinale kerge käigu ning selle tõttu on niidumasin A2 väga kerge hobustele vedada, mida ka tõendavad proovitööde andmed.

Tõstemehanismid võimaldavad vikatit tõsta otse istmelt püstloodi, mis on eriti oluline töötamisel raskeis oludes.

Vikati kiire käik on niidumasinail ka väga tähtis omadus. See määratakse vikati löökide arvuga masina 1 meetri edasi liikumisel.

Kuna ETK niidumasina vikati kiirus on võrdlemisi suur, siis ei ole hobuseil vaja liikuda kiiresti, vaid nad võivad töötada hariliku tempoga.

Ka ei ole karta masina ummistumist paksus heinas.

Nagu ettetoodud andmeist nähtub, on ETK niidumasin A2 otstarbekohasemaid ja kergemaid omal alal.

Tähtsamaks paremuseks ETK rohuniitjate juures on nende õlivann, kuhu on koondatud kõik ülekande hammasrattad. Õlivannile kinnitatakse õli- ja tolmu-kindlalt kaas ja valatakse sisse õli. Hammasrattaste töötamine õli sees liikudes on kerge ja nende kulumus väike, pealegi ei ole vaja masinat alati määrida.

ETK NIIDUMASINAD B2

on kergemat tüüpi, mis peavad asendama senini välismaalt importeeritud lahtiste hammasratastega masinaid. Selle juures on aga läbi viidud terve rida uuendusi ja parandusi.

B2 masina kepsuvõlli koonushammarratta paar on asetatud kinnisesse õlivanni, nagu tüüp A2-igi.

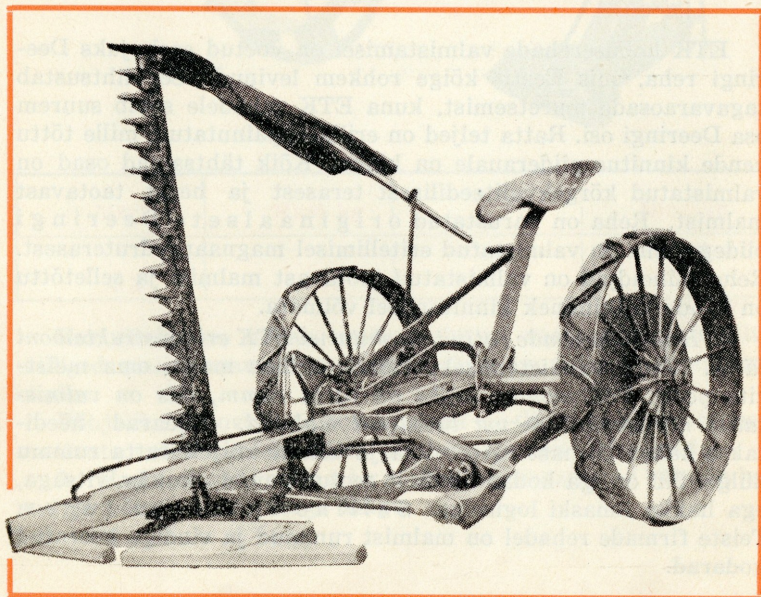
Esimese ülekande-hammarratta paar, mis asub veoratta küljes, on tihedalt kaitstud plekk-karbiga ja selle tõttu on muutunud peaaegu tolmu- ja õlikindlaks karbiks.

Tüüpide A2 ja B2 osad on suuremalt jaolt ühesugused, mis kergendab hiljem kulunud osade saamist ja vahetamist. Paljud neist osist on sarnased Deeringi niidumasinaga osadega, mis lihtsustab ja kergendab jällegi tagavaraosade muretsemise ja saamise küsimust.

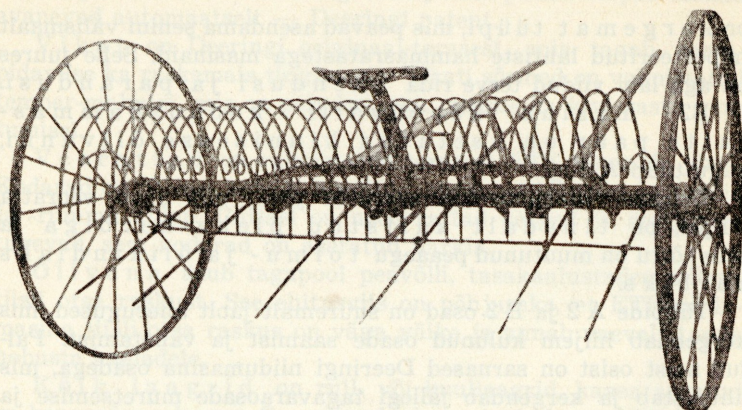
Terasest veorattad on valmistatud ühe rea kodaratega, mis on valatud rummu. Kõik tähtsamad laagrid on tugevad pronkslaagrid.

Vikat ja tõstemehhanism on sarnased A2-le.

Niidumasin B2 on odavam ja lihtsam masin, mis on jõukohane ka vähematele taludele.

ETK HOBUSEREHAD

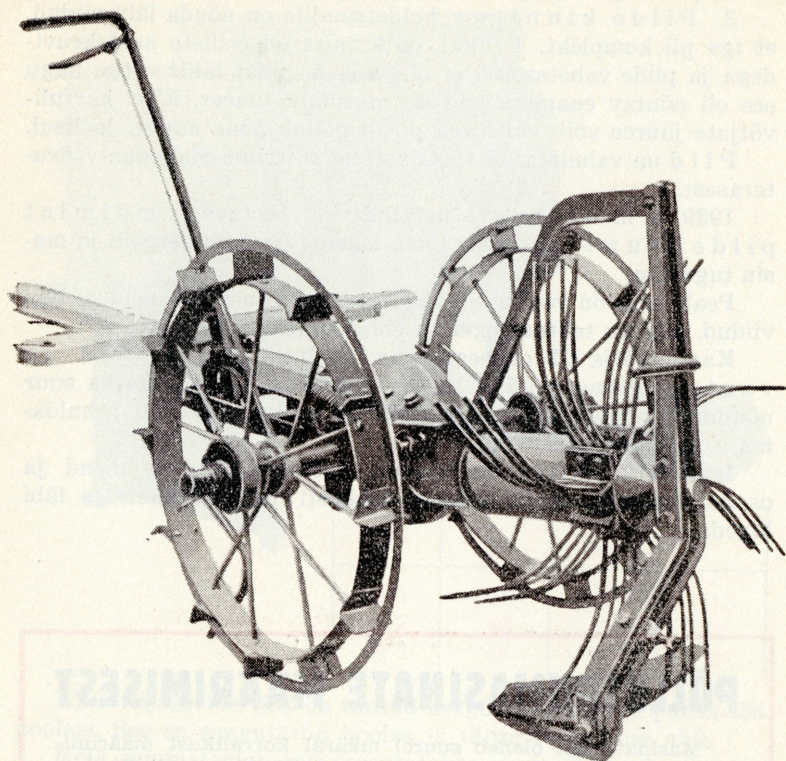

Märk	Kaal kg	Piide arv	Töö laius sm	Hind kr.
B 1	170	28 + 2	226	146
B 2	188	30 + 2	244	150
B 3	190	34 + 2	244	155

ETK hobuserehade valmistamisel on võetud eeskujuks Deeringi reha, mis Eestis kõige rohkem levinud. See lihtsustab tagavaraosade muretsemist, kuna ETK rehadele sobib suurem osa Deeringi osi. Ratta teljed on eriliselt painutatud, mille tõttu nende kinnitus piideraualle on kindel. Kõik tähtsamad osad on valmistatud kõrgekvaliteedilisest terasest ja heast taotavast malmist. Reha on varustatud originaalsete Deeringi piidega, mis on valmistatud eritellimisel magnaanvedruterasest. Reha pihoidjad on valmistatud taotavast malmist ja selletõttu on nende katkiminekin kinnitamisel võimata.

ETK hobuserehade rattad on ehitatud ETK erikonstruktsiooni järgi. Nende valmistamiseks ehitati eriline masin oma meistrite poolt. Tähtsamaks osaks on ratta rumm, mis on valmistatud kõrgeväärtuslikust taotavast malmist. Kodarad needitakse kahest kohast ratta vitsa ja kahelt küljelt ratta rummu külge. Nii on iga kodar kindlalt seotud rummu kui ka vitsaga, ega hakka ilmiski logisema. Selline ratas on tugev. Teiste firmade rehadel on malmist rummud ja vindiga keeratud kodarad.

ETK KARTULIVÕTJAD C2

Märk	Kaal kg	Hobuse jõudu	Hind kr.
C 2	240	2	240

Kartulivõtmise nõuab tugevat ehitust vastavalt masinailt, millised oma ülesannet suudaksid täita igasuguses maapinna oludes.

Põhjalike proovimiste tulemustena on ETK kartulivõtmise masinate valmistamisel silma peetud järgmisi asjaolusid:

1. Masin on õli v a n n i g a, kus hammasrattad vähe kuldavad ja võimaldavad kerge käigu.

2. Saha kinnitus on tugev, kuna sahka hoidvad sääred on heast terasest ja kinnitusviis vastupidav. Selle juures on hõlpus sügavuse ja kallakuse seadmine.

3. Piide kinnitus hoidetrumlile on nõnda läbi viidud, et iga pii komplekt, 4 tükki, on kinnitatud eriliste hoidekruides ja piide vahetamisel ei ole vaja masinat lahti võtta, nagu see oli nõutav enamiku endiste masinate juures. ETK kartulivõtjate juures võib vahetada piisid põllul mõne minuti jooksul.

Piid on valmistatud spetsiaalsest silitrium-mangaan-vedru-terasest.

1939. a. mudel on varustatud ka taotavast malmist piide trumliga, mille tõttu masina kaal on kergem ja masin tugevam.

Peale selle on veel palju vähemaid uuendusi ja täiendusi läbi viidud, mis on tehtud tegeliku elu nõuete kohaselt.

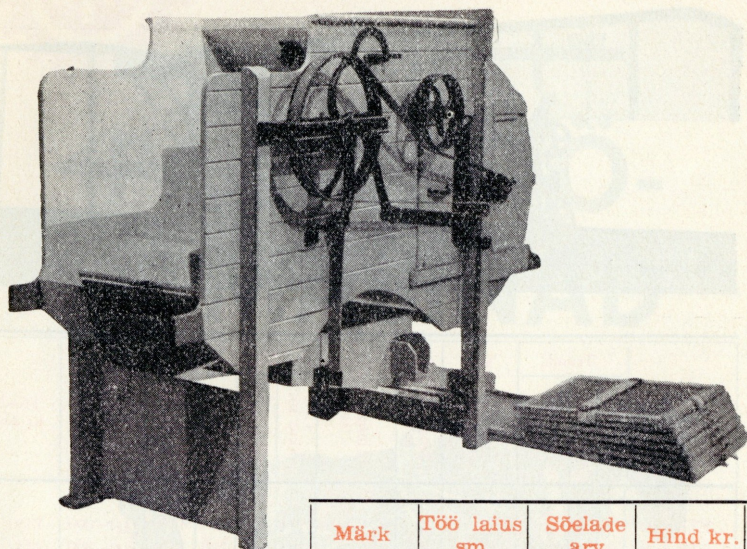
Kartulivõtja C2 on eesti otstarbekohasemaid ja vastupidavamaid kartulivõtjaid, mida tõendas ka suur nõudmine nende järgi juba 1938. a., mille tõttu jäid rahuldamata paljude ostusoovid.

Iga kartulivõtjaga on kaasas masina käsitamishend ja osade nimestik, mida palume lahkesti panna tähele ja läbi lugeda.

PÖLLUTÖÖMASINATE MÄÄRIMISEST

Masinate iga oleneb suurel määral korralikust määrimisest. Selleks on soovitatav tarvitada kas ETK autoõli Etoil A ehk BB või Orto mootorõli A ehk BB ning ETK ehk Orto kõrgema sordi tavotti. Kui märgitud õlisid ja määreid pole igakord saadaval, siis võib nende asemel hea eduga tarvitada ETK ehk Orto masinaõli ja harilikku tavotti. Määrimisel tuleb silmas pidada iga masina jaoks ette nähtud sellekohaseid juhendeid.

ETK VILJASORTEERIJAD

Märk	Töö laius sm	Sõelade arv	Hind kr.
A 1	58	7	115
A 2	66	7	120
B 1	46	8	98

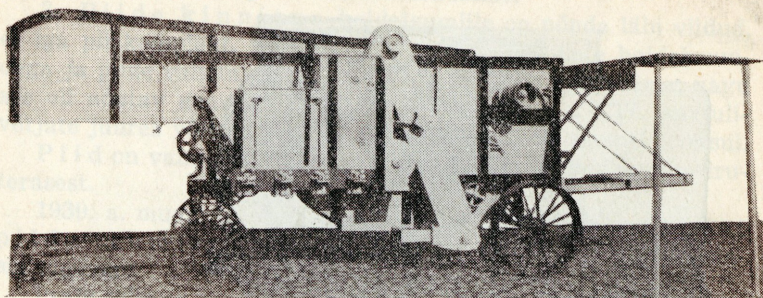
ETK viljasorteerijad on tuntud kerge käitamise ja puhta töö poolest. See on saavutatud hoolsa ja täpse valmistuse abil.

Kõik puumaterjal, mis kasutatakse sorteerijate juures, on seisnud pikemat aega ning pärast seda läbi käinud kunstlikust kuivatusest. Nii ei ole karta sorteerijate puuosade kokku kuivamist.

Eriliigiliste seemnete sortimiseks on võimalik tellida erisõelu.

Lisaks A tüüpi sorteerijatele, mis on „Triumph“ -tüübilised, valmistab ETK veel B-tüübilisi sorteerijaid. Sorteeriija B1 on mõeldud peamiselt üksikmajapidamise jaoks. Nad on odavad, väikesed, kerged ja hõlpsad käsitada. B1 sorteeriija sorteeriib igasugust seemet, kõige raskemast kuni kõige kergemani. Selleks on võimalik tuult reguleerida suurtes piirides. Sorteeriija töö on intensiivne, millele aitab kaasa sõelade liigutamise erimehhanism. Neid sorteeriijaid võib kasutada ka tuulikuna suuremate haganate eraldamiseks. Selleks on vaja vaid eraldada sõelu.

ETK VILJAPEKSUMASINAD

Tüüp	Trumli			Tarvilik mootori võime h-j.	Rõhma seibi läbimõõt, sm	Rõhma laius tolli	Masina			Kaal kg	Peksu-võime kg tund	Hind kr-des
	laius sm	läbim. sm	tüürude arv min.				pikkus sm	laius sm	kõrgus sm			
ETK 500	50	60	1100	3-8	21	4 — 4½	590	150	220	1350	600-800	1850.—
ETK 600	60	60	1100	8-10	21	4½ — 5	610	155	220	1400	700-800	2250.—
ETK 700	70	60	1100	10-12	21	4½ — 5	610*	165	220	1500	750-850	2450.—

ETK viljapeksumasinad on valmistatud Eestis üldiselt tuntud Munktelli viljapeksumasinade eeskujul. Nende ehitamisel on osaliselt kasutatud Munktelli metallist originaal-osi.

Algul on ehitusprogrammis ainult vähemad masinad, kuna nende järgi on suurem nõudmine. Ehitatakse 20, 24 ja 28 tollise trumliga masinaid, kõik otsast söödetaavad, et saavutada sellega hästi madalaid masinaid, millega oleks võimalik töötada küünides ja reheall.

ETK masinad on eriliste *patent-kõlka-sõeladega*, hästi pikade puistajatega ja otstarbekohaste järempuistajatega. Need masinad on vastupidavad, suure töövõimega, vilja hea eraldamisvõimega põhust, andes täiesti puhtad ja sorteeritud terad. Sorteeriija on kombineeritud tüüpi, töötades tuule ja sõeladega.

Nende masinate vedu ühest kohast teise, ka raskete teelude juures, on kerge, sest masina rattad on laiad.

ETK masinate eest on aastane vastutus